

Beslutningsforslag nr. B 136. Fremsat den 16. april 1986 af Kaj Poulsen (S), Jytte Andersen (S), Bakholt (S), Ole Vagn Christensen (S) og Søren B. Jørgensen (S)

Forslag til folketingsbeslutning

om en handlingsplan for et asbestfrit Danmark

Folketinget pålægger regeringen at igangsætte et arbejde om en handlingsplan for et asbestfrit Danmark.

Handlingsplanen skal have følgende indhold:

1. Friktionsbelægninger

Den nuværende undtagelse fra det generelle forbud mod anvendelse af asbest, der gælder for friktionsbelægninger, og som er på ubegrænset tid, må ændres således, at det for personbilers vedkommende forbydes at bruge asbestholdige bremsebelægninger i såvel nye som ældre bilmodeller pr. 1. juli 1987. Endvidere må der fastsættes en tidsfrist til 1. januar 1988 for så vidt angår friktionsbelægninger til lastvogne, busser og andre tunge køretøjer.

For øvrige friktionsbelægninger i andre maskinerier, f.eks. elevatorer, hejseværker o.lign., skal der gennemføres et forbud mod asbestholdige friktionsbelægninger pr. 1. juli 1987.

2. Tagbeklædning, facadebeklædning og støjskærme

Der skal gennemføres et forbud mod produktion af asbestholdige tagbeklædninger, facadebeklædninger og støjskærme pr. 1. januar 1987.

3. Pakninger

Det forbydes at anvende asbestholdige pakninger pr. 1. juli 1987.

4. Lejeforinger

Der må på international basis etableres et forsknings- og udviklingsprogram, der kan fremkomme med erstatningsmateriale for specielle lejeforinger anvendt i skibe.

5. Kommutatorer

Det forbydes at anvende asbestholdige kommutatorer i elmotorer, dynamoer m.v. pr. 1. juli 1987.

6. Kortlægning af asbestforekomster

Det pålægges regeringen at igangsætte en kortlægning, der kan klarlægge alle de steder, hvor der er installeret eller anvendt asbest. Resultatet af kortlægningen skal foreligge ved udgangen af 1986.

7. Fjernelse af farlige asbestforekomster

Det pålægges regeringen på alle måder at støtte initiativer til fjernelse af farlige asbestforekomster. Regeringen skal støtte ved at medvirke til, at den fornødne økonomi på de enkelte områder kan tilvejebringes, og ved at sikre, at alle myndigheder og andre offentlige institutioner yder al fornøden indsats til gennemførelse af projekter for fjernelse af farlige asbestforekomster.

8. Grænseværdi

Den arbejdsmiljømæssige grænseværdi nedsættes fra de nuværende 0,5 fibre pr. cm³ (500.000 fibre pr. m³) til 0,1 fiber pr. cm³ (100.000 pr. m³).

Bemærkninger til forslaget

Ad 1. Friktionsbelægninger

Der eksisterer allerede i dag friktionsbelægninger, som i fuldt omfang kan erstatte asbestholdige bremsebelægninger. Det er altså ikke længere nødvendigt med tekniske hindringer i bremsesystemet for at kunne anvende asbestfri bremsebelægninger. Da der vil være en praktisk omstillingsperiode til at få de nødvendige bremsereserverede monteret med asbestfri belægninger, skal tidsfristen i forslaget forstås således, at der pr. 1. juli 1987 ikke længere må være asbestholdige bremsebelægninger i nye biler, og at der fra samme tidspunkt ikke længere må monteres nye bremsedele med asbestholdige friktionsbelægninger.

For så vidt angår lastvogne findes nogle enkelte bilmærker, der er gået over til asbestfri bremsebelægninger. For så vidt angår busser kører busselskaberne i såvel Aalborg som Århus nu med asbestfri bremsebelægninger. De svenske asbestregler har påbudt, at man pr. 1. januar 1988 forbyder brugen af asbestholdige bremsebelægninger i lastvogne og andre tunge køretøjer. Det kan altså konstateres, at de tekniske løsninger allerede i dag er tilvejebragt, samt at svenskerne anser det for muligt totalt at forbyde asbestholdige bremsebelægninger pr. 1. januar 1988.

De danske indvendinger imod asbestholdige bremsebelægninger til køretøjer har hidtil været begrundet af justitsministeriet med, at man forlanger, at fabrikanten/leverandøren af de forskellige køretøjer skal garantere for bremsernes driftssikkerhed. Ved et ensidigt dansk forbud mod asbestholdige bremsebelægninger er det muligt, at en række bilfabrikker ikke længere vil stille en sådan garanti. I så tilfælde bør det overvejes at standse importen af de pågældende bilmærker eller – hvad der nok er en bedre løsning – sikre de fornødne ressourcer hos den danske bilinspektion til at foretage den nødvendige kontrol, der kan garantere for driftssikkerheden. Justitsministeriet må forlade synspunktet om, at man kun kan anvende asbestfri bremsebelægninger, hvis fabrikanten vil garantere for dem.

Udviklingen af asbestfri friktionsbelægninger til andre maskinerier er gået parallelt med den øvrige udvikling af asbestfri friktionsbelægninger til bilbremser. For så vidt angår de her nævnte friktionsbelægninger er man ikke i nær samme grad afhængig af udenlandske fabrikanter garantistillelse, hvorfor det kan gennemføres parallelt med udviklingen i bilernes bremsebelægninger.

Ad 2. Tagbeklædning, facadebeklædning og støjskærme

De her nævnte produkter produceres alle på Dansk Eternitfabrik, der har gennemført en betydelig produktudvikling med henblik på at kunne levere asbestfri produkter. Eternitfabrikken er nu så langt fremme med sine forsknings- og udviklingsprogrammer og sit erfaringsmateriale m.h.t. holdbarhed af erstatningsmaterialer for asbest, at det pr. 1. juli 1987 vil være teknisk muligt at standse produktionen af asbestholdige produkter. For en lang række plader til de her nævnte formål findes der allerede i dag muligheder for at undgå anvendelse af asbestholdige fibre. Der vil ligeledes i perioden frem til 1. juli 1987 opstå yderligere tekniske muligheder for at undgå anvendelsen af asbest. Det her foreslåede forbud skal derfor forstås som en endelig afslutningsdato, og således at der i perioden frem til 1. juli 1987 successivt sker en afskaffelse af asbestholdige plader, efterhånden som det teknisk bliver muligt at producere dem. I det omfang det skulle vise sig, at Dansk Eternitfabrik ikke er i stand til at levere produkter med alternative fibre inden for den her nævnte tidsfrist, må det undersøges, i hvilket omfang udenlandske fabrikanter kan levere erstatningsmaterialer. Den successive afskaffelse af asbestholdige plader må også reguleres af mulighederne for udenlandske asbestfrie materialer.

Ad 3. Pakninger

Der findes i dag tekniske muligheder for at erstatte næsten alle de asbestholdige pakningsmaterialer, der hidtil har været undtaget fra forbuddet mod anvendelse af asbest. For ganske specielle

områder er det i dag ikke teknisk muligt at erstatte asbestholdige pakningsmaterialer. Dette gælder specielt rørsystemer for høje tryk, høje temperaturer og aggressive væsker. Den tekniske udvikling, bl.a. med fremkomsten af en række nye keramikmaterialer, går dog hurtigt på området. Frem til forbudsdatoen den 1. juli 1987 må brugere, fabrikanter m.v., der fortsat ikke mener at kunne undgå brugen af asbestholdige pakningsmaterialer, fremkomme med fornøden teknisk dokumentation for dette. Forud for den 1. juli 1987 må der herefter vurderes, om der for ganske specielle områder fortsat skal være en undtagelse fra forbuddet mod anvendelsen af asbest for så vidt angår ganske specielle pakningsformål.

Ad 4. Lejeforinger

I skibe anvendes til hovedakserne stadig væk lejeforinger, der indeholder op til 50 vægtprocent asbest. De internationale klassificeringsselskaber forlanger dette af hensyn til skibenes drifts- og sikkerhedssystemer. Det vil for nærværende ikke være muligt at fastsætte en tidsfrist, men forsknings- og udviklingsprojektet skal gennemføres i løbet af maksimalt 3 år, hvorefter der må være frembragt et grundlag for at fastsætte en endelig tidsfrist for ophør med anvendelse af asbestholdige lejeforinger i skibe.

Ad 5. Kommutatorer

De mange nye materialer, herunder keramikmaterialer, der er fremkommet som erstatningsprodukter til asbestholdige pakningsmaterialer, kan teknisk set danne udgangspunkt for erstatningsmaterialer til kommutatorer. Den nævnte tidsfrist vil derfor være en rimelig periode til at få foretaget de nødvendige praktiske tilpasninger af de allerede udviklede nye isoleringsmaterialer, der også til dette formål fuldt ud skulle kunne erstatte asbesten.

Ad 6. Kortlægning af asbestforekomster

De seneste år har man adskillige gange oplevet, at der er igangsat en indsats imod alvorlig asbestrisiko i arbejdsmiljøet i forbindelse med, at man tilfældigt har opdaget asbestforekomster. I dag har man kendskab til en række områder, hvor asbest er anvendt på en måde, der medfører en risiko for folk, der anvender de pågældende indretninger, eller som medfører en risiko ved reparation af bygninger, maskiner o.lign. For ikke i fremtiden ustandselig at skulle løbe ind i nye overraskelser må der nu foretages en fuldstændig kortlægning af forekomsten af asbest i det danske samfund. Kort-

lægningen skal registrere, på hvilken måde asbesten forekommer, på hvilken måde de asbestholdige dele indgår i dagliglivet, og på hvilken måde reparationer og andre indgreb foregår, således at kortlægningen kan danne grundlag for en vurdering af, i hvilke tilfælde det vil være nødvendigt at fjerne asbesten og indbygge erstatningsmaterialer.

Den her foreslåede kortlægning bør gennemføres som et projekt. Regeringen må bevilge de nødvendige midler (formentlig 20 mill. kr.) til, at Teknologisk Institut og andre sagkyndige kan gennemføre kortlægningen. Kortlægningen skal ikke gennemføres af arbejdstilsynet, da arbejdstilsynet i forvejen er mandskabsmæssigt stærkt belastet af regeringens nedskæringer også på dette område. Det skal derfor sikres, at der bliver tale om en ekstra bevilget indsats for miljøet, som ikke begrænser den løbende indsats på området.

Ad 7. Fjernelse af farlige asbestforekomster

Man har allerede i dag kendskab til en række farlige asbestforekomster. Der er tale om tidligere asbestanvendelser, der i dag fremstår som en betydelig risiko for folk der, betjener sig af apparater, bygninger m.v., og specielt frembyder en risiko for personer, der skal reparere eller på anden måde gribe ind i de apparater, bygninger m.v., hvor asbesten har været anvendt. Man har i dag kendskab til, at fjernvarmesystemer i stor udstrækning har anvendt asbest. Københavns kommune har iværksat fornødent program for fjernelse af asbest. I det omfang kortlægningsprojektet afslører yderligere asbestholdige fjernvarmesystemer, må tilsvarende programmer igangsættes.

På kraftværkerne forekommer store mængder ubundet asbest anvendt til forskellige isoleringsformål. Der må igangsættes øjeblikkelige initiativer med henblik på over en kortere årrække at få asbesten fjernet fuldstændigt fra kraftværkerne, da den forekommer på en sådan måde, at hverken drift eller specielt reparation kan foregå uden betydelig belastning af personalet.

Ved nedrivning af bygninger og ophugning af skibe, hvor der tidligere har været installeret asbest som isoleringsmateriale, består der også en betydelig risiko for det personale, der skal udføre arbejdet.

I forbindelse med de førnævnte udskiftningsopgaver samt ved de sidstnævnte nedrivningsopgaver må det sikres gennem en øget vejledning og kontrolindsats fra arbejdstilsynet, at samtlige hygiejneforanstaltninger fra de gældende asbestregler overholdes, således at man ikke udsætter det personale,

der skal foretage fjernelsen af asbesten, for nogen helbredsrisiko.

Ad 8. Grænseværdi

Gennem de sidste 10 år er der foretaget en række nedsættelser af grænseværdien. Virksomhederne har, hver gang nedsættelserne har været varslet, proklameret, at man ikke kunne overholde grænseværdien. Efter en årrække har man langt de fleste

steder alligevel fået gennemført foranstaltninger, der sikrede overholdelse af de sænkede grænseværdier. Fra arbejdstilsynets kontrol med de asbestproducerende virksomheder ved man, at man stort set på alle arbejdspladser overholder den nuværende grænseværdi. Det vil derfor være en god motiverende faktor for yderligere at sikre arbejdsmiljøet i den årrække, hvor der endnu vil blive arbejdet med asbest, at sænke grænseværdien som foreslået.